

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU PROGRES ECONOMIC, SOCIAL ȘI CULTURAL

ABONAMENTUL: Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 2.50. INSERȚIUNILE: să socotesc după tariffă, cu prețurile cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

CUPRINSUL.

	Pagina:
1. „Aviz!“	1
2. „Vă salut, oameni de bine“, de: August A. Nicoară	2
3. „Noua propagandă economică“, de: August A. Nicoară	3
4. „Reun. a doua de înm. din Deva filia Alba-Iulia“, de: A. A. Nicoară	8
5. „Nutrirea stupilor“, de N. Hamsea	9
6. „Un pictor român“, de: Izidor Dopp	11
7. „Un apostol al propagandei economice“ de: Ioan Pașca.	12
8. „Șezătoarea“, de: N. Hamsea	14
9. „5 porunci economice“, pentru stăpâni, de: I. Borza	15
10. „10 porunci economice“ pentru servitori de: „	16
11. „Știri economice“	17
12. „Știri de tot felul“	19
13. „Poșta redacțiunei“	21
14. „Inserțiun și reclame“	22

Rugăm On. Redacțiuni a trimite schimbul foilor direct redacțiunii „Bunului Econom“ în Deva.

AVIZ!

Onorații **restanțieri** pe anul trecut 1907 să binevoiască a-și trimite abonamentele neplătite la adresa dlui **Vasile Domșa în Orăștie** și nu la Deva. Toți cari își plătesc restanțele cu finea lui Februarie a. c. primesc în schimb dela dl Vasile Domșa gratis excelentul călindar pe anul 1908, care nu ar trebui să lipsească din casa nici unui bun econom sau om de afaceri, atâtea povețe practice conține.

NOUĂLE ABONAMENTE

sunt a se trimite la adresa tipografiei „**Sfântului Ioan**“ în Deva. Toți aceia, cari își plătesc până cu finea **Februarie 1908** abonamentul pe $\frac{1}{2}$ an la „**Bunul Econom**“ primesc călindarul nostru pe anul 1908 gratuit. *La caz, dacă vom avea 2000 de abonenți, „Bunul Econom“ va apărea ilustrat.*

Vă salut, oameni de bine!

Lățirea economiei raționale și a industriilor din patrie este unica cale practică, carea va îmbunătăți soarta poporului nostru. Din nou vă trimitem „Bunul Econom“, cu rugarea, ca să deveniți și d-voastră un activ tovarăș la o lucrare de mare bine obștesc, lățindu-ne foaia economică. Trimițându-ne adrese de economi, meseriași și abonamente cât de multe. Fiecare om de bine, prin acest patriotic și românesc fapt, devine un apostol al sfintei cauze și grăbește, ba mai mult, garantează puțința: ca să avem în 5 ani, până la 1912 din toți românii barem 12 învățători călători, pentru a lăți statornic și sistematic economia rațională și industria din patrie.

BC «Bunul Econom» va pregăti și până atunci poporul, pentru ca cu atât mai ușor și temeinic să poată împământeni aceasta mare acțiune de reformă economică. În opinia publică trebuie interesul întâiu trezit, neîntrerupt cultivat, pentru a putea creă un puternic curent de regenerare socială și economică în sinul poporului român. Acest puternic curent, durere, nu există încă, dar cu ajutorul bunului Dumnezeu și a oamenilor de bine îl vom creă cu orice preț. Trebuie, să-l creăm! E mare primejdie, un păcat strigător la cer, că trei milioane de români, economi mai vârtos, să nu aibă un singur învățător călător, o singură școală economică pentru a lăți sistematic buna economie. Noi facem *mare* politică, neglijăm însă lățirea bunei economii și a industriei din patrie. Așa nu mai merge!

Terminându-se în mare parte unitatea culturii și literaturii române peste tot, urmează și se impune de sine a doua etapă în istoria evoluțiunei noastre: *desvoltarea unitară a vieții sociale și economice a întreg poporului român*. Dacă organul nostru de propagandă

economică s'ar abonă pentru fiecare comună încăi în 3 exemplare, terenul pentru rezolvarea aceasta unitară a vieții noastre sociale și economice ar deveni atât de *intensiv și temeinic cultivat*, încât, venind peste 5 ani cei 12 ori 24 ori 48 de învățători călători, ca misionari economici, uitar conduși: în 10 ani următori poporul întreg ar păși pe calea unei sănătoase propășiri economice și în câteva decenii am ajunge poporul model în economie și industrie; căci, una s'o știm: temelia industriei este economia rațională, carea mărește *producțiunea* primilor articli pentru industrie și provoacă o sporire a *cerințelor* de consumare a articliilor industriali.

Oameni de bine, cari cunoașteți lipsurile și trebuințele reale ale bietului popor și meseriași români, părăsiți de cei mai mulți, cari munciți, osteniți și aveți durere cătră soartea poporului, dați-ne mână de ajutor. Un salut frățesc și un Doamne ajută!

August A. Nicoară.

Noua Propagandă economică

cu ajutorul lui Dumnezeu și a oamenilor de bine e în curgere. Descriu câteva soiuri de pomi pitici cu poame scumpe mari. Aceasta, ca inaugurare a noului sistem de propagandă eclectică, ce-l pun în lucrare și pe terenul deosebiților rami de economie rațională și a industriei din patrie. Mă țin deci de cuvântul dat, în numărul trecut 1 din 1908.

I. Pomi pitici cu poame scumpe mari.

Calvil alb de iarnă.

(Galville blanche d'hiver, Weisser Winter Calvile) să numește un măr cu poame de iarnă tare gustoase, cunoscută în comerțul mare din lume, ca măr minunat de bun și scump. Să culege toamna și așază în cămară ori pivniță rece pe pae. Coace în Noemvrie — April. Mări-meia rodului pe altoae mare e de mijloc mare; ca pom

pitic altuit, are mere uriașe. Forma e schimbăcioasă, după soiul pământului, cultură și anotimp. De regulă mărul e folticos, vârvul mărului e ca un ou crestăt puțin și cu brezde, iar la coada mărului forma folticoasă se lățește puțin. Din ce sunt brazdele mai mari, din ce se apropie mai mult de adevăratul soi. Fața mărului la cules e alb-cenușie mai târziu, dacă stă, galbină, ca ciara cea mai frumoasă. Coaja e fină, lucie și ceva cam unsuroasă, are puncte mici albe, sure ori verzurii închise. Miczul mărului e alb gălbiniu, aromatic, îndesat, dar fraged, ca prăjitura bine gătită; are un miros ca fragile și smeura, seamănă cu ananasul, dacă e pământul bun, bine lucrat și la soare de jumătate, ferit de vânturi. Lemnul acestui măr e tare buiac și înflorește curând, tare multe flori, dar nu leagă bine.

În pământ tare apăsător nu trăiește, în pământ mai uscat, bine săpat de cu toamnă, la loc ferit de vânturi e minunat. Frunzele sunt foarte mari, cu țasătură dură, în formă de ouă lătărețe, ca inima.

Un măr frumos de pe pom pitic să vinde la firme mari de poame din Budapesta și Viena cu 1 cor., la Berlin 1 marcă. Producătorul capătă fără multă vorbă 40—60 fileri de fiecare măr: dacă are multe de acest soi.

Cultura în mare a acestui soi cu sute și mii de pomi pitici, unde e loc potrivit, să-i priască, e foarte recomandabilă. O familie săracă cu 8 copii poate trăi dintr-o grădină de 800 stângini mărime, sădită numai cu acest și alte 2—3 soiuri bine alese.

Ducesa de Angoulême (Duchesse d'Angoulême, Herzogin von Angoulême) să chiamă o peară de iarnă scumpă, carea e un mare articol de comerț în Franța întregă, La noi în Deva și jur îi place locul și clima, poate mai mult decât în patria sa. Peara e mare, pe pom pitic uriașe; sunt exemplare, cari trag 600—700 grame. Patria acestei pere e comuna Querre de unde s'a lățit în despărțămintele Maina și Loire. Coace în Octomvrie—Decemvrie, la loc rece și până în Februarie. Forma e schimbăcioasă, de regulă seamănă unui ou neregulat. Fața la cules e galbină verzurie, mai târziu îngălbinește, ca lămâia (citroana) necoaptă bine; partea de cătră soare are ceva ceață roșiatică. Coaja

e groasă lucie și la pipăit uscată. Miezul e alb, ca neaua, fin și să topește în gură. Când e anul secetos, miezul e cam slăinoas, dar totdeauna tare mustos, zăhărat și gustos, mirositor; seamănă cu perele crăești, dar e mai bună. Lemnul crește tare, e sănătos și nu e gingaș. Frunzele sunt de mijloc mari, rotunde lătărețe, ca inima; la vârv abia ascuțite, stau dăbălate; fața lor e verde deschisă ori verde gălbinie.

Merită cultura în mare cu pomi pitici, altuiți pe gutui.

Fătoasa de Iulie, (Coloarea de Iuliet, Bunte Iulius birn) e o prețioasă peară de vară. Coace în Iulie și să vinde cu preț bun, fiind așa de pârgurie. Rodește curând și mult. Merită cultura în mare, pe pomi mari ori pomi pitici, Are poame de mărime mijlocie, când rodește prea mult. perele sunt mai mici. Coaja pereii e fină, subțire, lucie verde gălbinie, în fața soarelui e ceva roșie. Miezul e alb ori alb gălbui, fin, să topeste în gură, e mustos, zăhărat și plăcut aromatic, gust răcoritor. Fiind poamă fătoasă și și tare pârgurie, are bună trecere pe ori-ce piață. Merită deci cultura în mare, ca poamă de comerțiu.

Pruna nectarină roșie. (Prune pêche, Rothe Nectarin), e una dintre cele mai mari și vestite prune, după pomologii germani, din Anglia importată. Să coace cam în 15—30 Iulie. Intre pârgurii e una dintre cele mai scumpe și merită cultura în mare pe pomi pitici. Mărimea: tare mare, ca un ou de puicuță. Pe pom pitic, dacă poamele să răresc și are săpătura convenită, pruna aceasta crește cât un glob mic de biliard. Coaja prunii e ceva cam groasă și dacă e coaptă, să poate desprinde de miez. Fața coajei e viu roșie, spre fața soarelui roșu-închisă cu pete ruginite. Are ciază vânăta deschisă. Forma prunii e rotundă, la vârf și coadă puțin turtită. Lemnul crește tare. Ii place locul apătos, lângă părae, râuri, lângă casă, la scuteală.

Persecile pârgurii americane, ca bunătate sunt de a doua mână, dar sunt scumpe și merită cultură în mare pe pomi pitici, deoarece se coc cu caisnile (caisele) deodată, la începutul lui *Iulie*; așa, că sunt mult mai căutate și scumpe, decât persecile mai târzii și mai bune din vară și toamnă. Am încercat cu vre-o zece soiuri, cea mai mult mi-a convenit, fiind cea mai pârgurie:

Arcansas s'a copt la 5 Iulie în grădină acasă, dar la deal se coace deja în 25 Iunie. Coloarea e roșie, la fața soarelui închisă roșie cu pete ruginite. Miezul e mustos, aromatic, și nu se desprinde bine de un sâmbure mic gălbiniu. Mărimea e mijlocie. Forma rotundă, ca glonțul, la vârf ceva pluștită și la mijloc brăzdată în două. Cu 1000 perseci pitici Arcansas, bine îngrijiți, poate trăi oricare familie număroasă de țaran.

Grădina de pomi pitici trebuie să fie totdeauna la loc îngrădit, în pământ bun, săpat de toamna și îngrășat tot la 3—5 ani cu gunoiu putred, sub brazdă săpat cu hârlețul. Depărtarea unui măr pitic până la altul e 4 metri, la cireși pitici 5 m. Fiindcă nu fac umbră mare și locul de sub ei trebuie de 2—3 ori săpat peste vară, sub ei să se pună orice verdețuri, cari se plivesc și sapă adeseori: ca morcovi, pătrânjei, călărabe, chel, curechiu, fasole, ciapă, aiu (usturoiu), cari la mica umbriță de sub pomet să fac mai frumoase, decât la arșița soarelui, în strat liber.

Când e secetă, e bine, ca fiecare pom pitic să capete seara ori dimineața, până nu dă tare arșița soarelui, câte un udător de apă. Poamele se fac mai mari și mai gustoase.

Cu frunza, ce trebuie fiecare zi să se rupă, rărindu-se totodată morcovii, pătrânjeii ori sfecelele șcl., să pot susține iepurii de casă și hoarele (galițele), iar buruenile sunt bune pentru porci, rețe și găște.

Iepurii de casă sunt chemați să schimbe întreg traiul rău de azi a poporului cu unul mai bun. Pentru poporul și meseriașii săraci cultura iepurilor e o binecuvântare dumnezeiască. Cine nu are bani, ca să-și cumpere iepuri de soiul mai scump: procure-și iepurii de casă dela noi, cari se mulțumesc cu niște găuri din fundoaia șurii ori staulului, rozând la fărâmurile do paie și fân, ce află sub iesle ori în fânăriță. Aceștia sporesc bine, mănăcă ce află ei și nu cer altă îngrijire decât apă ptoaspătă de 3 ori la zi. De rândul casei, pentru nutrirea unei familii de 8 membri ajunge prăsila bine îngrijită de un an al unei singure părechii, cari dă cel puțin 200 de iepuri. Anul al doilea apoi se poate tot a doua zi tăia câte 1—2 iepuri și mai rămân și pentru vânzare destui. Părechia iepurilor nostri

costă 3—4 cor. Oamenii săraci să pot îndestuli anul prim cu iepurii nostri de casă. Anul al doilea — după ce au deja priceperea și dragostea cuvenită pentru cultura lor, pot să-și procure apoi soiuri mai scumpe, cari recer oareșicari întocmiri și o cultură anumită. Introducerea dintr'odată a iepurilor scumpi e și grea și cu rizic de bani pentru poporul nostru sărac. De aceea află de bine, ca primul pas să fie și mai modest, dar *sigur*: să începem cu iepurii nostri de casă din țeară în sinul poporului nostru.

Urmeze acum descrierea unor iepuri mai scumpi.

Iepurii nobili de casă să împart în 2 clase mari, după cele două scopuri, cari se au în vedere a se ajunge prin cultura lor.

Unii cultivă iepurii pentru producțiunea de **carne**; au deci în vedere creșterea de iepuri mari, grei și cărnoși dintre cari cel mai mare e *iepurele uriaș belgian* (lapin belgeque).

Alții au în vedere cultura de *blane scumpe* și îngriesc în prima linie de frumseța acesteia. Intre aceștia cel mai scump este *iepurele argintiu*, (lapin argente) al căror descriere va urma în numerii viitori.

Puterea nutritoare a carnei a examinat-o vestitul profesor Dr. Haberkorn din Königsberg. Resultatul cercetării sale științifice este de mare însemnătate tocmai pentru buna rezolvare a marelui mizerii cu scumpetea și lipsa de carne bună sănătoasă, o mizerie, ce din zi în zi tot mai mult ne arde la degete deopotrivă toate păturile societății noastre. La 100 kilograme de carne a aflat:

în carnea de porc	10	kile
» » » vițel	19.5	»
» » » vită	20	»
» » » găină	23.5	»
» » » iepure de casă	25	»

conținut de albumin Carnele iepurilor de casă are deci cea mai mare putere nutritoare dintre toate cărnurile. În Arad s'a făcut un mare prânz comun cu carne de iepure. Consilierul ministerial *Tanfi Gusztáv*, într'o epistolă adresată unui amic al său să exprime astfel: «Iepurile normand trimis și gătit în trei chipuri l'am gustat dimpeună cu cercurile con-

ducătoare a opidului Arad. Părerea generală rostită a fost: *»nu există mai bună carne decât aceea«*.

În Hunedoara amicul meu, protopretorul *Höhn Károly*, carele a ostenit mai mult și-a inițiat cultura iepurilor de casă și a hoarelor nobile, dându-mi prețioase îndrumări pentru cari și cu aceasta ocaziune îi exprim deplina mea recunoștință, încă a arangiat cină de gustare comună cu carnea de iepure. Mi-a zis c'am următoarele: *»Mai bună friptură decât carnea de iepuri, bine gătită, nu cunosc. Nice unul dintre cei cari am gustat-o, nu a fost nemulțumit; cel mult în privința deosebitelor fripturi erau gusturile deosebite, ca și la ori-ce carne. Unuia îi plăcea într'un fel, altuia într'alt fel gătită«*.

Numărul viitor va conținea receptul de cuină pentru gătirea unei fripturi. Rubrica aceasta se va continua.

»Reuniunea a 2-a de înmormântare din Deva« filia Alba-Iulia.

E prima, care și-a încheiat și trimis bilanțul pe anul trecut 1907. A împărțit la 8 familii după 8 membri morți: **814 cor. ajutoare**. La 31 Dec. 1907 a avut în bani gata 99 cor. 90 fil., în depunere la institutul «Iulia» din loc capital și interese 522 cor. 76 fil., un dulap 20 cor. Valoarea unui steag 66 cor. 64 fil., carele aduce câte 4 cor. la fiecare caz de moarte pentru „**fondul general de binefaceri**“ din carele se va susține peste 5 ani propaganda economică în Deva și toate filiile de azi ale reuniunii și câte ni-le va mai da bunul Dumnezeu. Membri a avut 359 din cari au murit 8, au rămas în viață 351 membri. Directorul substitut al filiei e valorosul dl ppresviter Ioan Teulescu, iar portărel e dl Ignat Borza, două suflete vecinic neobosite și devotate pentru ori-ce cauză comună. Mult a ajutat la înființarea și susținerea filiei veteranul binemeritat dl ppresviter gr.-cat. *Ioan Micu*, dl paroch gr.-ort. *Florian Rusan* și fostul portărel dl *Ioan Pampu*, acum mutat din Alba-Iulia. Ultima adunare generală din Deva și Alba-Iulia le-a votat mulțumită protocolară acestor apostoli,

cari și-au câștigat neperitori lauri pentru binele poporului și meseriașilor din Alba-Iulia și jur. Continuându-se aceeași propagandă în stil mai mare și mai intensiv, Alba-Iulia în timp de 4—5 ani poate întrece chiar materia Deva, carea abia are a treia parte din locuitorii Alba-Iuliei și alte două reuniuni concurente în coaste: cu toate acestea reuniunea noastră — **în urma propagandei eclecticice** — a întrecut amândouă reuniunile surori din Deva: «*első devai temetkezési egylet*», cu 7 ani mai veche decât a noastră, abia are 450 membri, iar «*devai ipartestületi temetkezési egylet*» are cam 320, laolaltă 770 membri.

Anul trecut reuniunea noastră singură a avut aproape 800 de membri în Deva, iar în Ianuarie anul acesta a crescut și mai mult. Cu filii cu tot reuniunea noastră a avut cam 3000 de membri anul trecut. Prorocia oamenilor răutăcioși, că propaganda cu filiile va «*mânca fondul bieteii matere*» nu s'a sfitit. Dumnezeu ocrotește lucrarea noastră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nutrirea stupilor.

Economul bun și priceparator să îngrijește de vitele sale astfel, încât orișicând să le poată folosi la diferitele sale lucrări economice.

E lucru firesc, că pentru orice lucrare și întreprindere, care dorim să aibă bun sfârșit, să recere pricepere și muncă, pentru ca lucrarea noastră să nu fie deșartă. Mulți dintre economii nostri se îndeletnicesc în timpul din urmă și cu cultura stupilor (albinelor), dar durere, că puțini din ei înțeleg însemnătatea acestui ram economic și cu deosebire creșterea și nutrirea albinelor.

Prin articolul de față voiu da unele deslușiri cu privire la *nutrirea stupilor*. Este știut, că stupii cătră sfârșitul iernii gată adeseori hrana — mierea — în acest caz stuparul deștept, ca să-și scape stupii — albinele — cu viață le dă nutreț. Din lipsă de hrană se poate ști cu siguranță, că toți stupii ni-se vor prăpădi. Stupii întrați și recunoscuți, ca slabi, în toamnă vor avea mai multă lipsă de nutremânt, dar și stupii mai cu putere trebuiesc ajutați din când în când.

Nutrirea se întâmplă așa: stupului slab îi dăm miere sau în fagure, sau că se subțiază cu apă și i-se dă într'un blid necufundos, în care se află fire de paie, ca albinele să se așeze pe acestea, când voiesc a mânca miere din blid și să nu se umple prea tare de mierea lipicioasă. Când se întâmplă de sunt nutrite vara, atunci ele acoper celulele, unde au băgat mierea, cu un capac, fiindcă ele îl pregătesc acel fagur pentru iarnă.

Ca alimentație pentru stupi nu servește numai mierea, ci în mare măsură și pulverea de pe flori. Această pulvere însă nu este tocmai ușor de a putea fi dată stupilor, dar totuși stuparul, care are tragere de inimă către stupii săi înlocuiește pulverea de pe flori cu făină mărunță de săcară. Aceasta nutrire se întâmplă cu deosebire iarna, prin luna lui Februarie.

Pe un loc de stupină, pe care lucește soarele, se pune în faguri goli făină de săcară. Pentru ca se poată ști albinele de prin coșnițe, despre această făină, se pune în fiecare coșniță o bucățică de fagur cu miere, pe care se așază în curând albinele; după aceea se scot aceste bucățele de faguri, pe cari sau așezat acum albinele din coșniță, și se pun în locul unde se află făina de săcară. Imdată ce zăresc albinele această făină își fac gălămoaze (mototoale) și zboară apoi în coșnițe.

Văzând celelalte albine pe tovarășile lor, că aduc făină în coșniță se grăbesc și ele se aducă, și în curând toate albinile se silesc cu tot dinadinsul a cără în coșnițe făină.

Pe lângă aceasta albinele mai au lipsă și de apă. Primăvara, când albinile au lipsă de foarte multă apă pentru topirea mierei zăhărate, li-se așază la stupină apă în vase necufundoase, în cari sunt puse multe bucățele de paie, ce înnoată pe deasupra apei, și apoi li-se dă de știre albinelor în modul arătat mai sus.

Afară de acest fel de nutrire mai este unul, care se numește *nutrirea speculativă*. Acest fel de nutrire se practică mai cu samă primăvara, și anume pe timpul, când înfrunzește stejarul.

Scopul acestui fel de nutrire este, ca se îndemne pe matcă la multă muncă. Constă în aceea, că se așază sara sub fagurii coșnițelor în vase necufundoase miere subțiată

cu apă caldută. Atrase de acest miros, albinele se scoboară în curând jos și duc apoi miere în faguri.

Cele desfășurate aici sunt metode născocite de stuparii bătrâni a căror praxă în acest cadrul de ocupațiune, este de netăgăduită.

N. Hamsea.

Un pictor român.

De când cu pictura catedralei române gr.-ort. din Sibiu o nouă eră să desvoaltă în pictura bisericilor noastre. Preoții și învățătorii noștri conduși de nobile tendințe, lucră din toate puterile, ca stilul bizantin atât de umilit după căderea imperiului bizantin să reinvieze în timpul nostru, mult mai voinic, mult mai vesel împodobindu-se cu motive românești.

Pictorul Smigelschi a fost primul, care în acest sens a înțeles spiritul timpului și după dânsul rând pe rând desemnătorii cu adevărata vocațiune de pictură îmbrățișază cu multă dragoste calea indicată, și cum nu, când conform adevărului exprimat prin Ioan Damascenul, noi nu ne închinăm icoanelor, ci celor ce se închipuiesc prin icoane, întocmai precum nu ne închinăm materiei din care e compusă crucea ori cartea evangheliei, ci adevărilor, pe cari le exprimă.

În urmarea acesteia arta bizantină atât de potrivită cu evlavia poporului nostru este un mijloc puternic la edificarea în spirit religios.

Ea este pentru oamenii maturi ceea ce școala este pentru cei nevârșnici. Are menirea de a îmbogăți spiritul privitorilor, dându-le sub o formă pipăită și în același timp încântătoare, cele mai înalte și mai puternice sentimente; are menirea de a le deșteptă și întreține în suflet, dintre acestea sentimente, cu deosebire pe acelea, care sunt menite să le întărească conștiința de fiii a-i unui anume neam și ai unei anume biserici.

Iată de ce trebuie să ridicăm din toate puterile pictura bizantină cu motive românești, ear puținii pictori, ce-i avem, cari au dragostea și cunosc însușirile acestei arte să cuvine

să-i spriginim nu numai prin comanda noastră, ci trebuie totodată făcuți cunoscuți în cercuri cât se poate mai largi.

Un astfel de pictor, fără îndoială este și domnul *Nicolae Baciu*.

E un tânăr, care s'a deprins mult în arta picturii bizantine, făcându-și cariera în străinătate la pictori cu renume european.

De câteva luni s'a localizat în Agârbiciu comuna sa natală (Szászegerbegy poșta tot acolo, lângă Mediaș) unde în timp relativ scurt a pictat toate icoanele iconostaselor ambelor biserici românești, devenind prin aceasta obiectul admirațiunii tuturor, care le-au văzut

O caracteristică a picturii d sale este, că broderiile de pe vestmintele tuturor sfinților, precum și celelalte podoabe sunt făcute pe baza motivelor noastre românești, fapt, care ne dă curajul, să-l recomandăm atențiunii publice, ca pe unul care în același timp își oferă serviciile sale cu un preț foarte bagatel.

Zilele trecute, călătorind prin Agârbiciu, am cercetat și pictura dlui *Nicolae Baciu*, care-i face cinste și e adevărată podoabă pentru biserici și pentru casele creștinilor.

Cred, că săvârșesc un lucru bun și național în același timp, aducând cazul acesta la cunoștința opiniunii publice.

Așa dară preoți, învățători și popor, spriginiți arta românească și nu uitați îndemnul poetului, că: «Nici un ac dela străini»!

Mediaș, 25 Ianuarie 1908.

Izidor Dopp.

Un apostol al propagandei economice.

Preu Stimată Redacțiune!

Am primit acum nr. 1 din «Bunul Econom» pe 1908; ceea ce îmi place, sunt ideile, cari le-am avut de mult, le văd întrupate în această revistă. Abonez revista pe anul întreg, și vă rog, să-mi câștigați și trimiteți:

1 cocoș și 2 găini Orpington,

1 păreche iepuri de casă nobili,

5 meri pitici,
5 peri pitici,
5 " "
5 cireși pitici.

Cu pomărițul mă ostenesc de 20 de ani cu altoi mari. Dar aici nu succed de loc. Vreau acum să probez și cu pomi pitici.

Scopul meu este, să introduc la popor avantajile economice.

Vă salut cu respect.

Geaca, la 1 Februarie n. 1908, (lângă Cluj).

Ioan Pașca m. p.,
paroh ort. rom.

*

Pentru a putea alege soiurile potrivite de altoi, Vă rog, descrieți-mi, că până la o adâncime de 1 metru cum e pământul? Nu cumva e petriș mare de desupt, carele omoară pomii mari. Cu pomii pitici reușiți sigur, dacă urmați povețelor noastre experimentate deja.

Ar fi de dorit, ca noului apostol al economiei raționale, să i urmeze mii de preoți, învățători și economi. Dumnezeu să vă ajute!

Redacțiunea.

BEZĂTOCARIA.

In timp de iarnă.

Munții și câmpiile au îmbrăcat cu de a binele vest-mântul alb al ierni. Timpurile de grea cumpănă prin care ne strecurăm noi Românii ne fac se ne dăm puțin samă despre felul cum ar trebui să petreacă țaranul român timpul prețios al ernii. Timpul e ban, așa glăsuește o zicătoare și dela modul cum vom ști să 'l întrebuițăm, atârnă in mare măsură fericirea sau netericirea noastră.

În ziua de astăzi nimic nu e mai costisitor de cât a petrece vremea cu lucruri nefolositoare din cari nu rezultă nici un folos real, căci timpul pierdut nu-l mai recăștigăm. Țaranul român — după cum bine știm vara aleargă grăbit la munca câmpului, pentru a-și agonosi cele de lipsă pentru susținerea sa și a familiei sale, plătindu-și birul, care atât de mult îi chinue sufletul îndurerat, ear earna să află într'un *lung repaus*.

Cea mai potrivită ocupațiune pentru țaranul român în timpul ernii o află eu în cetitul pe cărți și ziare folosite, căci educațiunea omului nu se sfârșește, când eșim din școală; atunci abia începe și ține; cât trăim; de aceea dator este fie-care om a-și înmulți capitalul cunoștințelor sale — aducându-și șieși cu atât mai mult folos in sfera ocupațiunei sale din a lucra. Omul e om și stăpân pe soarta lui — cum zice Tennyson — sau de nu e, apoi el e de vină.

Cetitul e un alinător bun al durerilor și suferințelor, el e amicul cu ajutorul căruia îndepărtăm dela noi *urâtul*, care pentru mulți s'a prefăcut într'o boală proape incurabilă.

Un mare englez, *Richard de Bury* episcop de Durham laudând cărțile acum cinci sute de ani, zice cu dreptate, iacă niște profesori, cari ne instruesc fără nuele, fără cuvinte aspre nici mânia, fără se ceară daruri și bani. Dacă te apropii de nuele dorm, dacă l-e întrebi nu'-ți ascund nimic, dacă nu l-e prețuești după cum merită, nu se plâng, dacă ești neștituitor, nu pot râde de tine!

Nici că mai începe vorbă, că aceia cari pot lucra cu mai mult succes pentru înaintarea poporului nostru, și a îi îndrepta privirea și pașii pe calea cea bună, sunt *preoții și învățătorii*, cari trăesc în nemijlocită apropiere a poporului și cari îi cunosc toate păsurile și năcazurile acestuia.

Scopul nostru să ne fie deci a căuta vindecarea după puțință a relelor, cari bântuiesc societatea.

Pentru a-și câștiga cineva lumină, este neapărat de lipsă să învețe, căci după-cum zic și cuvintele sfintei scripturi: *«înțelepciunea sau învățătura este mai scumpă decât vistериile aurului și ale argintului»*.

Așa trebuie să facem și noi, dacă voim să ajungem la mai multă vază și bună stare și ca să avem și noi plăcerea și bucuria de viață, ce o au celelalte popoară.

N *Hamsca.*

5 porunci economice pentru stăpâni.

1. Stăpânul, are să împartă servitorilor poruncile în cuvinte cât se poate de scurte și la înțeles.
2. Poruncile odată împărțite nu se mai retrag, numai în caz, că s'ar ivi alte lucruri mai urgente.
3. Stăpânul grijește, ca servitorii lui să fie hrăniți și îmbrăcați bine.
4. Stăpânul grijește, ca servitorii să știe frică de Dzeu, să fie religioși, să cerceteze sfânta biserică când numai se poate.
5. Stăpânul grijește și învață servitorii cum să iubească pe D-zeu, cum să iubească pe deaproapele său și încât iartă serviciul, pe timp hotărât îi, lasă să cerceteze locurile de desfătare.

10 porunci economice pentru servitori.

1. Servitorul e supus lui D-zeu și stăpânului seu; afară de stăpân alt, cineva porunci ai da, nu are drept.

2. Servitorul împlinește poruncile stăpânului seu, necondiționat, fără șovăire, cât poate el mai bine și mai în grabă.

3. Servitorul are să se trudească într'acolo, ca și singur să poată conduce lucrurile economiei. De vitele stăpânului, precum și de toată averea, el are să grijească, ca de ochii lui.

4. In contra făcătorilor sau ori-ce prevericății făcute de străini, servitorul are cu toată puterea lui să apere averea stăpânului, și ori-ce mică pagubă ar proveni, să o facă stăpânului seu cunoscută. University Library Cluj

5. Ori-ce pagubă s'ar întâmpla din partea servitorului, fie din uitare ori din greșală, sau din neștiință, el are să le aducă la cunoștința stăpânului său, fără să ascundă ceva.

6. Servitorul nu are drept să aibă secrete, ori să aibă relațiuni cu alți oameni.

7. Servitorul își împlinește slujba lui cu drag, lui nu-i iertat a înjura nici a se mânâia.

8. Servitorului nu-i iertat să înstrăineze din averea stăpânului său nici un ac, nici o poamă mică. Lui nu-i iertat nici să aducă avere străină în averea stăpânului.

9. Servitorului nu-i iertat, la nici un caz a se răsbuna asupra stăpânului, în caz că i-s'ar face nedreptate, el are dreptul a se căl la autorități.

10. Servitorul trebuie să aibă frică de D-zeu, să se roage seara și dimineața. Să cerceteze sfânta biserică cât poate mai des, după cum iartă servițul lui. Servitorul trebuie să știe, că fără ajutorul lui D-zeu, fără știrea lui, nimic nu se poate face.

Alba-Iulia, 1 Februarie n. 1908.

Ignatie Borza.

Știri economice.

Pentru prășila de vite rassa „Pinzgau“ curată. Din Săcădate ni-se scrie: Comitetul central al «Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu», precum se știe, dăruiește de un timp încoace câte unui membru al reuniunii în aproape fiecare an câte o vițea rassa «Pinzgau» curată, și aceasta cu scop de a se răspândi printre cultivătorii de vite acest soi mult superior vitelor noastre. Până acum dăruit a fost cu câte o asemenea vițea membrul Reuniunii George Bratu, ec., în Tilișca, Petru Sopa, ec. în Fofeldea, Ioan Cloaje, propr., în Boița, Nicolae Iosif, înv. în Aciliu, Ioan Stănuleț, ec. în Ilimbav, și Ioan Manta paroh în Gurarâului. Dintre dăruiți, Ioan Stănuleț ec. în Ilimbav, obținând dela vițeană, ce i-s'a dăruit, o vițelușă de toată frumuseța, pe aceasta a pus-o la dispoziția comitetului, spre mai departe distribuire. Comitetul la rândul său a destinat vițeaua pentru unul din membrii Reuniunii cu locuința în Săcădate, iară la recercare comitetului primăria noastră a convocat în cancelaria comunală pe toți membrii, spre a face sortarea. La sortare norocos a fost notarul nostru dl Simeon Grădinar, care a scris un act de învoire, incheiat între dăruit și între comitetul Reuniunii, conform căruia dăruițul a primit îndatorirea de a ținea vițeaua pentru prășilă, de a o supune la toate îngrijirile dorite și a o întreține cu nutreț bun și înbelșugat; s'a obligat mai departe de a o îngriji, ca la timpul său să obțină dela vițea prășilă curată «Pinzgau» și de a pune la dispoziția Reuniunii primul vițel sănătos din prășila vițelei.

E de observat, că mama vițelușei acum dăruite e reproducție a vițelei dăruite de Reuniunii membrului P. Sopa din Fofeldea.

„Învingătorul“.

*

La fondul Masa învățăceilor meseriași, întemeiat de «Reuniunea sodalilor români din Sibiiu» din privilegiul sărbătorilor Botezului Domnului au dăruit: Nicolae Simtion, tipograf, Const. D. agoș, pantofar, Vasilie Ban, cismar, Nic. Marcu, tapesier Ioan Bologna, pantofar, Nic. Nedelcu, coperitor

de case, Ioan Petrașcu, croitor, Emil Petruț, măsar, Fl. Crucița, Ioan Părău, croitor, Petru Ilieș, compactor, Teodor Moldovan, cismar, Mih. Simu, croitor și Victor Tordășianu, prez fiecare câte 20 bani.

*

Seratele meseriașilor români. Din cercurile meseriașilor nostri ni se comunică următoarele date importante: «Reuniunea sodalilor români din Sibiu», precum se știe, ține regulat așa zise ședințe literare. Ședința de inaugurare a acestor ședințe s'a ținut în 24 Martie 1898, când președintele Tordășianu, în fața alor 15—20 participanți, câți erau la acea ședință, expunând scopul urmărit de a ne lumina mințile și a ne nobilita inimile prin prelegeri, declamațiuni cetiri, cântări etc., a exprimat dorința, ca asemenea ședințe să se țină cât mai dese și nu numai de Reuniunile de meseriași, ci și de celelalte așezăminte ale noastre și ca la ele să ia parte sute și sute de participanți. Asemenea ședințe Reuniunea sibiană a ținut 112 (în 1898 6 în 1899 10, iar din 1900 începând, în fiecare an câte 12). Numărul total al participanților, socotindu-se de ședință numai 80 participanți, deși numărul lor numai în rari cazuri e sub 100, se poate evalua, la 8960. Ar fi important să se știe cari și câți din autorii nostri sunt mai gustați la aceste ședințe, câți și ce pregătire școlară au mumărosii debutanți ai lor și cum între participanți se sortează cărțile folosite, câte asemenea cărți s'au împărțit în cele 112 ședințe?

Acum Reuniunea hotărâre a luat, să țină din cele 12 ședințe lunare 4 mai festive, și anume, pe cele din luna primă a fiecărui cuartal. Programul acestor ședințe va fi înainte stabilit și pentru prelegeri va apela la profesorii și cealaltă inteligență a noastră. În proiect e mai departe, ca la aceste ședințe să se țină prelegeri și din igienă din arta bucătăriei, din grădinărit, etc.

Pentru ședințele mai festive taxa de intrare s'a stabilit cu 10 fileri de persoană în favorul fondului «Masa învățăceilor meseriași» Prima ședință festivă s'a ținut Joi în 30. Ianuarie n. c. la orele 8 seara.

Știri de tot felul.

Logodnă. Domnul *George Vancu*, contabil la banca «*Industria*» și-a încredințat de soție pe d-șoara *Veturia Laza* din Galșa.

*

Fă bine neawului tău, Ca să se înmulțiască clasa industrișilor și între Români, redacțiunea toii «*Meseriașul*» din Lugoj mijlocește gratis plasarea de băieți la meseriași noștri, cari caută și întreabă tot mai mult după băieți, învățăcei (șegîrți, inăși) la această redacțiune. La tăria neamului zidește tot natul, care ajută ciasa aceasta. Redacțiunea «*Meseriașul*» roagă deci pe tot iubitorul de neam Român să-i ceară intrevenirea pentru așezarea de atari băieți, căci ar avea totdeauna unde.

Preoților si învățătorilor mai săraci li-ar da foaia chiar pe jumătate prețul (pe 1 fl. 20) numai ca să-i angajeze la acvîrarea de băieți pentru cariera industrială.

Adresa: Redacțiunea «*Meseriașul*» Lugoj.

*

Aviz cultivătorilor de vii. Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei-ce doresc a-și sădi vii nouă sau a-și reconstrui viile pustiite de filoxeră este delăturată.

În tipografia noastră s'a început tipărirea cărții: »Sădirea și cultivarea viei« de Nicolau Pop, profesor de economie la seminarul teologic și institutul preparandial din loc, și cuprinde toate lucrurile, ce se recer la sădirea și cultivarea viilor, după toate metoadele — cep scurt, cep lung, fune sau cordon, cerc ș. a. — de cari să folosesc vierii români din țara noastră; cuprinde mai departe metoadele cele mai uzitate de altoire: în mușchiu sau altoirea forțată și în verde sau luger, cari toate sunt arătate în 120 chipuri cum și morburile viei și mijloacele de apărare în contra aceloră.

Cartea este censurată și premiată cu 800 coroane de înaltul minister reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare. Cei-ce doresc să o aibă, să se adreseze: tipografiei arhidiecezane din Blaj—Balázsfalva.

Atrăgând deosebita luare aminte asupra avizului acesta, e interesul fiecărui bun viier, să aibă la casa sa un priceput călăuz din fiecare ram al economiei sale. Cunoștințele temeinice ale dlui profesor Nicolau Pop și bunul său nume ne dau chezașia, că lucrarea sa va umplea bine golul simțit. Recomandăm cu toată căldura spriginirea acestei cărți de arzătoare lipsă de mult simțită. Redacția.

*

Romeo și Julieta tragedie de Shakespeare, traducere în versuri de **Haralamb G. Lecca**. No 294. Biblioteca pentru toți — Prețul 30 bani.

Cine nu cunoaște admirabila tragedie **Romeo și Julieta**, care este tot de odată și cel mai frumos cântec al dragostei? Această tragedie, întâia a marelui poet englez, — e și cea mai pasionată, căci a fost scrisă cu tot entuziazmul și focul tinereții sale. E o fericire pentru literatura noastră, că admirabilul poet pe care'l avem în Haralamb Lecca, a tradus și această piesă. Astfel versiunea românească nu pierde nimic din frumusețile și poezia originalului, și «Biblioteca pentru toți» își înbogățește colecția cu o operă admirabilă din toate punctele de vedere.

Indemnăm dar publicul nostru cititor să'si procure acest Număr al Bibliotecii. Se găsește de vânzare la toate Librăriile din țară.

Catalogul complet al acestei Biblioteci cuprinzând peste 300 de volume, a se cere **Librării Alcalay** — București.

*

A apărut: **Fabula** de **George Ranetti** «Biblioteca pentru toți» No. 303, pretul 30 bani.

Fără nici o îndoială d-l **George Ranetti**, este poetul nostru care mănuește cu mai multă îndemănare satira.

Aci glumeț, aci mușcător, în totdeauna vesel, d. **Ranetti** se bucură de o mare popularitate și mai ales fabulele d-sale în versuri fac deliciul cititorilor celor mai pretențioși. Poetul și-a adunat în noul volum al „Bibliotecii pentru toți» inspirațiile sale cele mai frumoase. Se va râde

mult și multe din fabulele d-lui **George Ranetti** vor fi în curând pe toate buzele.

Volumul se găsește în toate librăriile.

POȘTA REDACȚIUNEI

Buna sămânță încolțește, primele comande din România dela Peatra și Turnu-Severin, precum și din toate părțile patriei noastre ne cer mijlocirea pentru a li-se trimite iepuri de casă mari, găște uriașe, rețe, ouă de găini mari și altoi. Cu provocare la promisiunea dată în nr. 1/1908 a «Bunului Econom» avizăm onorații cetitori, că am intrat în pertractări cu mai multe firme mari, pentruca să primim prăsilă bună și mai ieftină decât alte comande mici singuraticice. Din ce va fi comanda mai mare, din ce vor fi și prețurile mai reduse. Comandele le vom face noi până la 5. Martie a. c. Până atunci grăbească și cei următori. Cu finea lui Faur vom publica firmele respective și prețurile. La ori ce deslușire *privită* să ni să trimită 20 fil. în marce poștale, deoarece «Bunul Econom» să susține cu mari jertfe de bani și munca mea neobosită — deocamdată neonorată.

Anecdote.

Alexandru cel Mare, întrebând pe un filosof: ce dar voiești să-ți dau?

Acesta i-a răspuns; să nu-mi iei, ce am.

*

Memnor, generalul lui Darie, auzând odată pe unul din soldații sei, carele vorbia de rău despre Alexandru, i-a dat o palmă, zicând: tu ești aici ca să te *războești* și nu să clevețești.

Redactor responsabil: **AUGUST A. NICOARĂ.**

Tiparul tipografiei »Sfântul Ioan« în Deva.

TIPOGRAFIE ROMÂNEASCĂ în DEVA.

Aducem la cunoștință Onoratului public din loc și jur, că am deschis o întreprindere românească de tipografie sub numele:

Tipografia „Sfântul Ioan“

==== a băncii industrial-economice „Industria“ ====

==== strada Săcuilor nr. 18. ====

Arangiată fiind cu cele mai moderne litere și cu cel mai fin material, își recomană on. public spre binevoitoarea atențiune și părtinire tot soiul de lucrări atingătoare de această branșă, promițind executare cu gust estetic, urgent și cu prețurile cele mai moderate precum:

☛ Tipărituri pentru bănci: ☛

Bilanțe --- Tabelării --- Registre

Protocoale Liste de escompt etc.

Toate tipăriturile necesare băncilor

--- le executăm prompt și ieftin. ---

::::: Lucrări colorate precum :::::

Invitări pentru petreceri, pentru

cununii, bilete de logodnă, cărți

de vizită, etc., cu prețuri moderate.

Calendarul „Bunul Econom“ pe 1908.

În tipografia „Minerva“ din Orăștie, a apărut și să poate comanda **Calendarul „Bunul Econom“ pe anul 1908.** E cel mai frumos și mai bun Calendar pentru economi. Tipar plăcut și litere cetete.

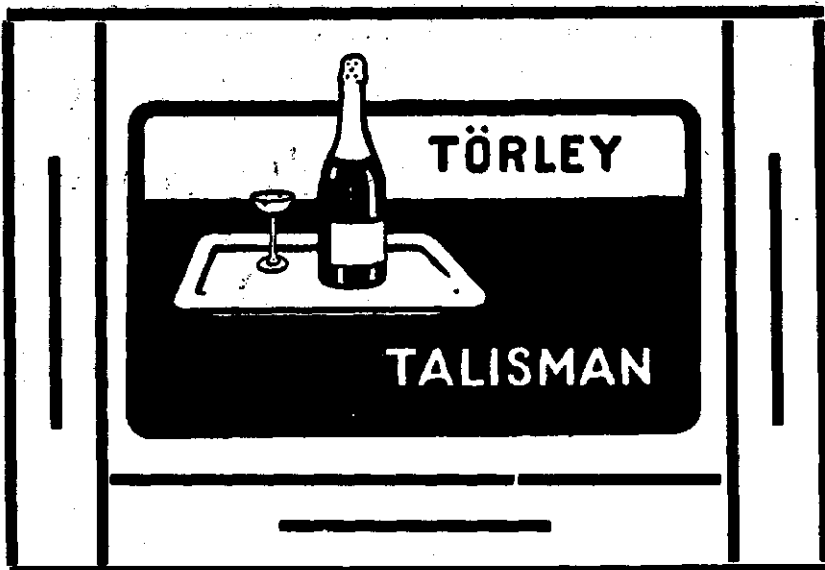
Calendarul cuprinde:

Regentul anului, Luna. — Intunecimi. — Sărbători și alte zile schimbătoare. — Posturile. — Deslegarea posturilor. — Partea calendaristică, cele 12 luni, sărbătorile sunt tipărite cu litere negre, la fiecare lună sunt termene și povețe economice practice. — Cronologia anului. — Domnitorii din Europa și din alte țeri străine. — Șematismul bisericilor române. — Școalele rom. — Poșta. — Telegraful. — Timbre și taxe. — Târgurile din Ungaria, Transilvania și Bănat. — *Partea literară:* Iubileul Mai. Sale Impăratului. și Regelui Francisc Iosif I. (cu portret). — Ingrijirea vinului, un interesant tratat economic (cu 20 ilustrațiuni). — O spune Doamne (poesie). — George Barițiu (cu portret). — Crăciunul în tabără, Câmpia Zmărdan, 1877, (poesie). — Rasele animalelor cu 2 ilustrațiuni). — Fermecătoria căpraru-lui, o frumoasă poveste de pe timpul războiului româno-ruso-turc din 1877. — Păzeștete de beuturile spituoase, articol povățuitor. — Hora dela Plevna (ilustrată). — Povețe pentru economi. — Sfaturi. — Glume. — Și altele.

Calendarul „Bunul Econom“ costă numai 15 cr. (30 fil). și pentru porto 5 fil. Cine trimite nainte cor. 2-20 acela va căpăta 10 calendare având de a plăti la primirea or portul postal. Comandele să se adreseze la dl protopresbiter Vasilie Domșa în Orăștie, ori la librăria și tipografia „Sfântului Ioan“ în Deva.

ONORAȚI CETITORI!

Lățiți între cunoscuții D.-Voastră revista „**BUNUL ECONOM**“, care e făcută anume pentru popor.

Cruce (stea) dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.
vindecă și înviorează
 Deosebită atențiune
 rării, că acest aparat
 de 20

Nu e mijloc secret
 pe lângă garanție.
 e a se da împreju-
 vindecă boale vechi
 de ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, zăburiri de ureche, bătaie de inimă, sgârșituri de inimă, asma, auzul greu, sgârșituri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâini și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza pinsomnie, epileisia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuiesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care in decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoare-ce „Ciaoul-Volta“ atât in Germania cât și in Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e in genere cunoscut, apreciat și cerestat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor.
 folosibil la morburi cari nu sunt
 ma vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 6 cor.
 folosibil la copii și femei de
 constituție foarte slabă.

Expedițe din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e :

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/24. Strada Vadász, 34. colțul.